

Het verhaal van Willempie en Sijtje

Een droevige geschiedenis

Museum Hoeksche Waard bestaat 50 jaar. Dit wordt gevierd van maart 2018 tot maart 2019. In de expositie '4000 jaar Hoeksche Waard' in boerderij Oost Leeuwenstein in Heinenoord, wordt de bezoeker meegenomen langs 50 onderwerpen, die samen de geschiedenis van de Hoeksche Waard vertellen. Zij zijn het onderwerp van een wekelijkse column.

De 20-jarige Sijtje Cornelis Vogelhaar en de 24-jarige Willempie Arijens Maaskant waren ongehuwd zwanger geraakt en beiden hadden, uit angst voor de schande, hun pasgeborene baby gedood. Willempie had zichzelf verlost, de navelstreng doorgesneden en het kind gedropt in een secrete. Sijtje had het neusje van de kleine dichtgeknepen. Zij kregen de doodstraf. Op 25 februari 1717 arriveerde de scherprechter uit Dordrecht in Strijen om het vonnis te voltrekken. Er ontstond een oeloop van toeschouwers, die ontzet waren over wat er stond te gebeuren. Het vonnis van Sijtje werd nog net uitgevoerd, maar de scherprechter durfde niet door te gaan. Willempie werd ijlings teruggebracht naar de gevangenis en vanuit Klundert werden 18 garnizoensleden gestuurd. Die arriveerden de volgende dag, waarop de executie van Willempie alsnog onder strenge bewaking werd uitgevoerd.

Deze gebeurtenis staat beschreven in de boeken 'Gewone mensen in vroeger tijden' van Harry Aardoom en 'Besturen op het Hollandse platteland' van Arjan Nobel.

Grote strafzaken zoals moord werden behandeld door de baljuw. Hij trad op als politie en aanklager en zag toe op uitvoering van de straf. Ook zat hij de Hoge Vierschaar (rechtbank) voor. De scheiding der

DOODSTRAFFEN EN EXECUTIES GEWOON IN VROEGER EEUWEN

machten had zijn intrede nog niet gedaan. Lichtere rechtszaken waren het terrein van de ambachtsheren. Zij waren de baas in de grondgebieden (ambachten) die zij bezaten. In de praktijk lieten zij bestuur en rechtspraak over aan de schout. Schouten of baljuws die niet uit de eigen streek

Brandijzer van de Hoge en Vrije heerlijkheid Goidschalxoord, waarmee brandmerken werden toegebracht aan veroordeelden. Niet fijn, maar het kon veel erger. Je kwam er met een sisser van af.

kwamen, hadden het soms zwaar te verduren. Solidariteit met de eigen bevolking gold als de maat der dingen, aldus Nobel in zijn boek. Men hield elkaar de hand boven het hoofd, zelfs bij ernstige ver-

grijpen. In Numansdorp dreigden inwoners in 1675 de schout en enkele belastinginners dood te slaan, nadat een frauderende dorpsbewoner was opgepakt. De ambtenaren namen ijlings de benen. De

doodstraf werd in Nederland afgeschaft in 1870. De laatste terechtstelling vond plaats in 1861. De mensen keken in vroeger eeuwen niet op van doodstraffen en executies, maar dat wil, gezien het ver-

haal van Sijtje en Willempie, niet zeggen dat zij er kritiekloos tegenover stonden. Blijkbaar vonden de omstanders dat de executie van twee zulke jonge vrouwen niet door de beugel kon.